

Raadsvoorstel

Agendapunt : 11
Fase in de beleidscyclus : Oriëntatie (groen)
Onderwerp : Regio Achterhoek programmabegroting 2026
Portefeuillehouder : Burgemeester Bronsvoot
Datum B&W-besluit : 10 juni 2025

Doel

Invloed uitoefenen op de koers van Regio Achterhoek voor het begrotingsjaar 2026 en verder.

Aanleiding

Op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen heeft het dagelijks bestuur van Regio Achterhoek de Programmabegroting en de Financiële begroting 2026-2029 aan de deelnemende gemeenten aangeboden. Daarnaast zijn ook het jaarverslag en de jaarrekening over 2024 aan de gemeenten toegezonden. Deze ter kennisname.

De begroting 2026-2029 betreft zowel de gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek, waarin acht Achterhoekse gemeenten samenwerken, als het samenwerkingsverband Achterhoek Ambassadeurs, waarin ook ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd.

De raden krijgen de gelegenheid om zienswijzen kenbaar te maken op het deel van de begroting dat betrekking heeft op de uitvoeringstaken van Regio Achterhoek binnen de gemeenschappelijke regeling. Dit betreft de programma's 1. Smart Governance, 4. Bedrijfsvoering en rente, en de verplichte paragrafen. De programma's 2. Smart Economy en 3. Smart Living zijn uitsluitend ter kennisname opgenomen; de projecten binnen deze programma's worden grotendeels uitgevoerd door externe initiatiefnemers en vallen buiten de begroting van Regio Achterhoek.

Voorstel aan de raad

1. Geen zienswijze in te dienen op de programmabegroting 2026 van Regio Achterhoek.

Kader

De Wet gemeenschappelijke regelingen, de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek en Sustainable Development Goals 8, 9, 11, 12, 17 en 15 (zie daarvoor de toelichting op pagina 8 van de bijgevoegde begroting).

Argumenten

1.1. Er is geen aanleiding om een zienswijze in te dienen op de programmabegroting voor 2026.

In de bijbehorende kaderbrief zijn de algemene financiële en beleidsmatige uitgangspunten opgenomen. Voor deze begroting geldt dat programma's 1 (Smart Governance) en 4 (Bedrijfsvoering en rente) ter besluitvorming worden voorgelegd, terwijl programma's 2 (Smart Economy) en 3 (Smart Living) uitsluitend ter informatie aan de gemeenteraad worden gepresenteerd.

De beoordeling van de stukken leidt tot de volgende constatering:

Structureel sluitende begroting: De begroting laat over de gehele looptijd (2026-2029) een structureel sluitend beeld zien, ondanks een oplopend tekort in de komende jaren zoals eerder aangegeven bij de vorige programmabegroting. Dit tekort ontstaat onder meer door dalende renteopbrengsten en het vervallen van de provinciale bijdrage vanaf 2025. Regio Achterhoek verwacht dit op te vangen door structurele bezuinigingen van circa 10% (€ 331.000), onder meer via lagere budgetten (daar waar versobering mogelijk is gebleken), het afzien van uitbreiding met 2 fte (wat vraagt om bestuurlijke keuzes ten aanzien van de inhoudelijke oriëntatie van Regio Achterhoek; zie ook kanttekening 1.1) en het realiseren van kostenvoordelen door efficiënter en slimmer te werken.

Indexering inwonerbijdrage:	De voorgestelde verhoging van de gemeentelijke bijdrage per inwoner is in lijn met de systematiek die op 15 december 2021 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Zie hiervoor ook argument 1.2.
Weerstandsvermogen op orde:	De weerstandsratio komt uit op 1,0, wat als toereikend en verantwoord wordt beoordeeld. Zie ook argument 1.3.
Beleidsmatige consistentie:	De begrotingsstukken sluiten aan bij de bestaande afspraken binnen de regionale samenwerking en geven invulling aan de koers zoals vastgelegd in de Achterhoek Visie 2030.

Dit overwegende is er onvoldoende aanleiding om ten aanzien van de programmabegroting 2026 een zienswijze in te dienen.

1.2. De voorgestelde stijging van de inwonerbijdrage voor 2026 is in lijn met de afgesproken indexeringssystematiek.

De gehele programmabegroting bevat de programma's 1. Smart Governance, 2. Smart Economy, 3. Smart Living en 4. Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor programma 1. Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten in de organisatiekosten gevraagd. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2026 max. € 151.646). Uit de bijgevoegde jaarstukken over 2024 blijkt dat van dit laatste geen sprake is. Zie hiervoor ook onder Uitvoering / Financiële aspecten.

Het algemeen bestuur heeft op 15 december 2021 de uitgangspunten voor de begroting vastgesteld, inclusief onder andere de systematiek voor het indexeren van de inwonerbijdrage. Daarbij wordt de loonsom verhoogd met een loonindex, inclusief nacalculatie, en worden de overige exploitatiekosten verhoogd met een prijsindex. De absolute stijging van de inwonerbijdrage voor 2026 bedraagt op basis daarvan € 78.319 voor de acht deelnemende gemeenten.

Schematisch ziet de gevraagde bijdrage van gemeenten er ten opzichte van 2025 als volgt uit:

	Totaal	Per inwoner
Bijdragen van de gemeenten in 2025 *	€ 2.421.686	€ 8,01
Absolute stijging	€ 78.319	€ 0,23
Bijdrage van de gemeenten in 2026 voor bestaand beleid	€ 2.500.005	€ 8,24

De verhoging van de bijdrage tot € 8,24 per inwoner komt voor Oost Gelre voor 2026 neer op een bijdrage van € 261.759 voor programma 1. Smart Governance. Met inachtneming van kosten onvoorzien (+ € 793) en een positief renteresultaat (- € 14.861) komt de totale bijdrage van Oost Gelre voor 2026 uit op € 247.690 (ten opzichte van € 239.938 voor 2025). Deze stijging van de inwonerbijdrage ligt in lijn met de afspraken die regionaal gemaakt zijn.

1.3. Het weerstandsvermogen van Regio Achterhoek wordt op een verantwoorde wijze aangevuld en is daarmee weer voldoende.

Regio Achterhoek beschikt over een weerstandsvermogen om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen, zodat het werk gewoon doorgang kan vinden. Dit vermogen vormt een buffer tegen risico's waarvoor geen aparte voorziening of verzekering is getroffen.

Om te bepalen of deze buffer voldoende is, wordt gekeken naar de verhouding tussen twee zaken:

1. De risico's waarvoor geen dekking is geregeld (de benodigde weerstandscapaciteit).
2. De beschikbare middelen om deze risico's op te vangen, zoals het vrij besteedbare deel van de algemene reserve, stille reserves en onvoorzien posten (de beschikbare weerstandscapaciteit).

Deze verhouding wordt uitgedrukt in de zogenaamde weerstandsratio. Een ratio van 1,0 betekent dat de risico's volledig kunnen worden opgevangen en wordt als 'voldoende' beschouwd.

Volgens de begroting is er eind 2029 naar verwachting € 400.000 beschikbaar als financiële buffer. Op basis van een risicoanalyse (zie pagina 36 van de begroting) is ingeschat dat er € 494.000 nodig is om mogelijke risico's op te vangen. Dat betekent dat de huidige ratio uitkomt op 0,8. Dit wordt als 'matig' beoordeeld.

Om de ratio op het gewenste niveau van 1,0 te brengen, stelt Regio Achterhoek voor om € 100.000 vanuit de bestemmingsreserve Toekomstbestendige organisatie toe te voegen aan de algemene reserve.

Daarmee is de verhouding tussen risico's en beschikbare middelen weer in balans en blijft deze binnen de grenzen die het algemeen bestuur heeft vastgesteld. Zie hiervoor ook kanttekening 1.2.

Op dit moment zijn er geen risico's in beeld die buiten de normale bedrijfsvoering vallen en waarvoor geen buffer beschikbaar is.

Kanttekeningen

1.1. De inhoudelijke agenda van Regio Achterhoek wordt momenteel tegen het licht gehouden.

Naar aanleiding van de evaluatie van Regio Achterhoek in 2024 en de daaruit voortgekomen behoefte aan herijking, wordt de inhoudelijke agenda momenteel kritisch bezien. Daarbij speelt ook de noodzaak om binnen de financiële kaders te blijven een belangrijke rol. Dit betekent dat keuzes gemaakt moeten worden over de taken en ambities die Regio Achterhoek in de komende jaren op zich neemt. Hierover vinden op dit moment gesprekken plaats binnen de regio.

Omdat dit proces nog loopt, zijn de uitkomsten nog niet verwerkt in de conceptbegroting 2026 die medio mei aan de deelnemende gemeenten is toegezonden. Wel geldt dat eventuele organisatorische effecten die voortkomen uit de inhoudelijke keuzes binnen de bestaande financiële ruimte moeten passen.

Voor de zomer wordt een aanvullende notitie verwacht waarin de voorgenomen inhoudelijke keuzes en de gevolgen daarvan voor programma 2 en 3 (zoals opgenomen in de begroting) nader worden toegelicht. In het najaar zullen de organisatorische gevolgen verder worden uitgewerkt. Indien nodig volgt later een (budgettair neutrale) wijziging van de begroting.

1.2. De bestemmingsreserve Toekomstbestendige organisatie is door de sluitende meerjarenbegroting niet meer nodig.

Met het oog op de (onder meer financiële) uitdagingen voor Regio Achterhoek is in 2025 de bestemmingsreserve Toekomstbestendige organisatie gevormd (€ 838.000). Omdat de begroting vanaf 2026 structureel sluitend is, is deze reserve niet meer volledig nodig. Voorgesteld wordt om deze in 2025, dus nog in het huidige begrotingsjaar, als volgt te verdelen:

- € 100.000 naar de algemene reserve (versterking weerstandsvermogen)
- € 150.000 beschikbaar houden voor organisatieontwikkeling en eventuele frictiekosten
- € 100.000 naar de egaliseringsreserve rente (voor toekomstige rentedalingen)
- € 300.000 naar het investeringsfonds (oorsprong: eerdere subsidie-opbrengsten)
- € 188.000 als eenmalige uitkering aan gemeenten

1.3. De omvang en (structurele) financiering van het investeringsfonds is een aandachtspunt.

Begin 2025 bedraagt het investeringsfonds € 5,5 miljoen. Daarvan is € 4 miljoen aangewend als cofinanciering voor Regiodeal II. Het resterende bedrag is bestemd voor eigen projecten (ook onvoorziene) en voor werkbudgetten van de thematafels en de board. Tot en met 2023 leverde de provincie een bijdrage aan het fonds. Tegenwoordig wordt het investeringsfonds uitsluitend gevuld met incidentele inkomsten uit subsidies en een eventueel positief jaarsaldo van Regio Achterhoek, tot maximaal € 0,50 per inwoner.

Participatie

Niet van toepassing.

Uitvoering

Juridische aspecten

Niet van toepassing.

Financiële aspecten

- Programmabegroting 2026

De kosten voor Oost Gelre voor deelname aan de gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek stijgen volgens de Programmabegroting en Financiële begroting 2026-2029 naar een totale inwonerbijdrage van € 247.690, oftewel € 8,24 per inwoner (zie ook bij argument 1.2). De inwonerbijdrage stijgt daarmee met € 0,23 per inwoner, wat in lijn ligt met het besluit van het algemeen bestuur inzake de

indexeringssystematiek. De inwonerbijdrage voor Regio Achterhoek wordt verwerkt in onze gemeentelijke programmabegroting 2026.

- *Jaarstukken 2024*

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen biedt het dagelijks bestuur ieder jaar de jaarstukken ter informatie aan de deelnemende gemeenteraden aan. Desondanks stelt het dagelijks bestuur de gemeenten in de gelegenheid om eventuele standpunten schriftelijk kenbaar te maken, zodat die kunnen worden meegewogen bij de vaststelling ervan door het algemeen bestuur.

Uit de jaarrekening blijkt onder meer dat Regio Achterhoek ten aanzien van de programma's 1 en 4 een positief jaarresultaat behaald heeft van € 28.000 (€ 0,11 per inwoner). Dit jaar is het voordeel met name ontstaan door overschotten op de personele kosten verminderd met extra inzet voor inhuur derden en rentebaten over het banksaldo bij het Rijk (schatkistbankieren). Net als vorig jaar stelt het dagelijks bestuur voor om dit voordelige saldo toe te voegen aan het Investeringsfonds, conform de verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023. Hierin is bepaald dat een eventueel overschot van het jaarresultaat wordt toegevoegd aan het Investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner.

De accountant heeft naar aanleiding van de jaarstukken een goedkeurende verklaring afgegeven. Deze is opgenomen in de jaarrekening.

De jaarstukken over 2024 geven geen aanleiding om hier niet mee in te stemmen

Personele aspecten

Niet van toepassing.

Communicatie

Wij brengen het dagelijks bestuur op de hoogte van het besluit van de gemeenteraad.

Planning

De Programmabegroting en Financiële begroting 2026-2029 wordt door het algemeen bestuur behandeld tijdens zijn vergadering van 10 september 2025. Na vaststelling gaat de verhoging van de inwonerbijdrage in per 1 januari 2026.

De jaarstukken worden door het algemeen bestuur vastgesteld in haar vergadering op 2 juli 2024.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Bijlage(n)

	<i>Omschrijving</i>	<i>Openbaar</i>	<i>Toelichting</i>
1	Programmabegroting en Financiële begroting 2026-2029	Ja	
2	Kaderbrief 2026	Ja	
3	Jaarstukken 2024	Ja	
4	Aanbiedingsbrief Programmabegroting en Financiële begroting 2026-2029	Ja	
5	Aanbiedingsbrief Jaarstukken 2024	Ja	

Wij bieden u hierbij een ontwerpbesluit ter vaststelling aan.

Het college van de gemeente Oost Gelre,

secretaris,

burgemeester,

J.J.L. Heerkens

A.H. Bronsvort